

СУЧАСНА МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

*студент Лазоренко І.В.
(наук. керівник Могильна Н.О.)*

Економічна наука в її нинішній методологічній конфігурації існує приблизно 300 років. Її початок поклала класична за змістом праця А. Сміта „Дослідження про природу і причини багатства народів. Протягом останніх десятиріч економічна теорія не стояла на місці, вона досить швидко і багатоаспектно розвивалася.

Криза економічної теорії – явище не відсторонене від розвитку всієї системи суспільних наук. В періоди крутих поворотів історії структура і механізми пізнавального процесу в їх системній цілісності застарівають. На їх основі пояснити нові суспільні процеси стає неможливим. Так було завжди в історії людства.

Українському науковому загалу не слід займати відстороненої позиції. Скажемо прямо: українська економічна наука дедалі більшою мірою відстає від сучасного наукового поступу, консервується в своєму розвитку. Слід визнати цю небезпечну ситуацію і подолати її.

Зараз намагаються надати іншого значення і забарвлення двом із основних постулатів, на яких базується сучасний економічний аналіз. Це принцип раціональності людської діяльності та принцип природної рівноваги і саморегулювання суспільних процесів.

Що ж до першого принципу, то традиційно люди діють відповідно до того, що вони вважають своєю матеріальною метою. Проте, стає незаперечною істина: У нинішніх умовах дедалі зростаючу роль у цих мотиваціях відіграють морально-психологічні та етичні норми, мотиви ідеального характеру.

Ще хотілося б зазначити, що раціоналізм можна інтерпретувати як деяку прямолінійність, чітковираженість. Однак неможливо до чогось ставитись раціонально а до чогось – ні. В усьому є протилежні сторони – позитив і негатив. Так само і в людській свідомості.

Проблеми оновлення методології відчутні. Підходи до вивчення економічних процесів у багатьох випадках виявляються застарілими. Здавалося б усі книги вже написані, проте універсального підходу до різних ситуацій не існує в принципі. Кожен випадок потрібно окремо аналізувати і шукати правильне рішення проблеми. Інноваційна

діяльність перш за все означає нові думки, передове мислення, які приваблюють собою нові технології. Зважаючи на те, що в Україні народне господарство в основному виживає, вирішувати проблеми потрібно оригінально і рішуче, бо чекати уже ніколи. Ми повинні самі вести дослідження, проводити експерименти. На всіх рівнях потрібно підключати кожного, хто хоче або може допомогти. Плюралізм допоможе знайти вірне рішення у різних випадках. Індивідуально можна зробити посильний внесок для блага хоча б свого.

На нашу думку майбутнє за методологічним індивідуалізмом. Хотілося б зосередити увагу на тому що для принципового оновлення методології в економічній науці, потрібно її (методологію) переорієнтувати з *homo-oeconomicus* (людини-індивіда) на *homo-sociologicus* (людину соціальну). Тобто вважати першоосновою економічних відносин потрібно людину, яка ж діленою, а саме структурованою одиницею. У такої людини інші мотивації суспільної діяльності; органічно поєднуються матеріальні і нематеріальні прагнення. Ці прагнення вже мають персоніфікований характер. Індивідуальна свідомість повинна стати унікальним центром суспільно-соціальної діяльності.

Людина як особистість буде сприймаємою лише тоді, коли ми звільнимся від такої панівної ідеології в економічній науці – людини-індивіда, тобто такої яка передусім має однотипні матеріальні інтереси. Суспільство як механізм не може функціонувати без своїх складових частин, деталей. У постіндустріальний період більше звертаються до особистості, як до диференційованої одиниці суспільства. Скоріше навпаки, тому що розглядається діяльність окремо кожного індивіда незалежно від тих ознак якими він володіє чи категорій, якими мислить.

Потрібно віддалятися від формули: індивідуалізм – зосередження уваги на самому собі. Зосередження не на собі, а на всіх – сакральний зміст цієї методології. Методологічний індивідуалізм в котрий раз доказує відносність або взагалі неможливість універсальності економічних і не тільки законів.

Все в житті ймовірно й неймовірно, тому в наш бурхливий час потрібно передбачати і моделювати будь-які ситуації, виходячи з пошуку рішень на самі гірші випадки. Це означає прораховувати всі можливі ходи наперед, маючи індивідуальний підхід до всього, з розумінням того з чим і де маємо справу.